

romszögletű kalapjában és copfba font hajával, a »magistratuális persona« méltóság-teljes lépéseivel a színen megjelent, már zúgó kacagás fogadta. Pedig Megyeri sem akart nevetetni, sőt komoly méltósággal játszotta szerepét, de ez az ünnepélyes komolysági — az ő megjelenésében — már magában neveltető hatású volt. Hát még amikor ez a régimódi s a világtól elmaradt falusi nótárius utazása közben fatális helyzetekbe kerül, majd meg amikor belecseppen Pesten egy reá nézve teljesen új világba, mennyit nevetettek az apró termetű Megyeri komoly nótáriusának ijedelmein és megrökönyödésein.

Ma — egy-két kivétellel — nem ilyen felfogásban játsszák a nótáriust, hanem a komikus hatást hajhászva valósággal operettekbe való figurát csinálnak belőle. És mégsem nevet rajtuk senki. A nótárius alakja ilyen felfogásban egészen eltörpül s a fejére nőnek a mellékfigurák, különösen a vasas németek, akiknek mókáin sokkal jobban mulat a közönség, mint a nótáriusén. Hogy hajdan nem a mellék-alakok voltak a mulatságosabbak, kitűnik az első színlapokról, melyeken például a vasas németek szereplőiül csupa kóristák vannak feltüntetve. (Ma elsőrendű színészek szokták játszani.)

Igaz, könnyebb volt a helyzet Megyeri korában, a »Biedermeyer«-világban, amikor a »kanca-mente«, a háromszögletű kalap, meg a copf — mint tegnap levetett viselet — bizonyos komikai hatásokat keltett, de ma, amikor a Biedermeyer-frakk is színpadi jelmezzé vált, nem hat komikusan a kétféle jelmez egymás mellettsége.

Az idő sok mindent kiegyenlít és sok mindent eltüntet. A nótárius alakjáról is sok minden lemállott. De azért ma is csak akkor hat igazán, ha magyar figurának játsszák s ha ábrázolója a régi kor levegőjét tudja éreztetni. A nótárius naiv ember; ha raffinált színészi kézzel nyúlunk hozzá, letöröljük róla a himport.

Baczur Gazsi alakjának, melyet a darab új korában Bartha János egyszerűen játszott, sok kitűnő ábrázolója támadt azután is, de bizony a nótáriust az első nagyok után csak Szentgyörgyi István tudta — a darab tendenciájához híven és méltóképpen megszólaltatni. (Pataki József.)

*

A premiéren az említett művészekon kívül még a következők vettek részt: Kovácsné Mária: Tóti Dorka; Szentpétery Zsigmond: Hopfen; Lendvay Márton: Sugár Laci; Fánecs Lajos: Othello; Lendvayné Hivatal Anikó: Desdemona; Laborfalvi Róza: Sötétség királynője. 1838-ban 5-ször ment, 1839. febr. 1-én az első felvonása »célszerű változtatásokkal« Megyeri javára ment. 1839-ben 9-szer adják, 1840-ben 9-szer, 1841-ben 5-ször, 1848-ban 1-szer (okt. 10.), 1851-ig nem adják, 1852-ben 2-szer, 1861-ben (jún. 26.) 1-szer. 1861 júniusában a cenzura Baczur Gazsi nótáját sérelmesnek vélte a német Goethe és Börne urakra:

»Hugo Victor, Goethe, Börne,
Bár az oldaluk betörne!«

e helyett ezt kellett énekelni:

»Tudomány és politika,
Hogy enné meg mind a béka!«

Színrekerült »Teichsusel und Dorfrichter« címmel. 1861. jún. 26-án átdolgozta a szerző a darabját, de nagyjában meghagyta a régi alakokat és helyzeteket. Ekkor a következő szereposztásban került színre: A mexikói vőlegény: Tóth Soma; Hopfen: Szerdahelyi; Baczur: Némethi; Nótárius: Szilágyi. 1868-ig minden évben adták egy-néhányszor. 1870. okt. 23-án József főherceg kívánságára vették elő. Ezen estén 871 frt volt a bevétel. 1874. aug. 16-án 71-edszer került színre a Nemzeti Színházban, egyúttal utoljára, mert a Népszínház fölépültével a népszínművekkel együtt ide vándorolt át, ahol 1876. márc. 5-én volt a bemutatója, a következő szereposztással: Zajtay: Tihanyi Miklós; Klára: Árvai Gizella; Baczur: Szabó Bandi; Tóti Dorka: Klárné Angyal Ilka; Zsuzsi: Kétszery; Sándor: Karikás; Hopfen: Soly-mossy Elek; Fogadós: Gyöngyösi; Othello: Eöry Gusztáv; Desdemona: Rákosi Fanni; Rendező: Rózai József; Hopfen Fanni: Dancz Nina.

Pendlizés. (Pendel, német — inga). Pesti argóban azt jelenti, hogy a színész egy este két vagy több helyen játszik. Különösen a kabarészínészek pendliznek sokat. Híres pendlizők például: Boross Géza, Radó Sándor, Kabos Gyula,